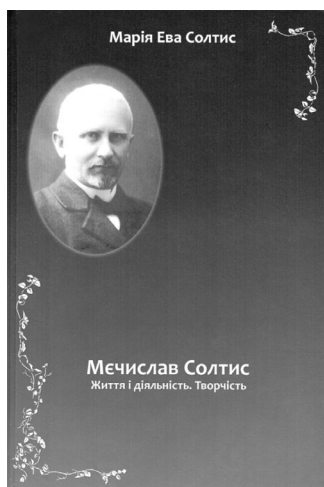

Оксана Захарчук

МЕЧИСЛАВ СОЛТИС – МИСТЕЦЬ-ГУМАНІСТ

Марія Ева Солтис. *Мечислав Солтис: Життя і діяльність: Творчість* / вступ Стефанія Павлишин. Львів: Ліга-Прес 2013. 160 с.

Мечислав Солтис (1863–1929) – польський композитор, диригент, педагог, визначний музично-громадський діяч, організатор музичного життя Львова. Власне завдяки невтомній енергії, сильній волі, почуттю відповідальності Мечислава Солтиса Львів, на думку Кароля Шимановського, відзначався найбільш музикальною публікою в Польщі.

Монографію про життєвий і творчий шлях Мечислава Солтиса написала внучка композитора Марія Ева Солтис, яку присвятила викладачеві, професору Львівської консерваторії ім. М. Лисенка Яремі Якубяку. У першому розділі подається хроніка важливіших подій життя і діяльності Солтиса, висвітлюються різні періоди життєвого шляху композитора,

зосереджується увага на його реформаторській праці на посаді директора консерваторії Галицького Музичного Товариства (1899–1929). З метою вдосконалення навчання ще 1903 р. він приділяє велику увагу додатковим предметам, зокрема хоровому співу. А новий «План навчання», який прийняли 1911 р., передбачав значне його розширення шляхом введення «школи теорії і композиції» з восьмирічною програмою, а також поліфонії як обов'язкового для всіх предмету; для вокалістів – курсу сценічної гри, міміки, танцю, фехтування, а для п'яністів – гри в камерному ансамблі та історії п'янізму. Окремо слід відзначити введення ритмічної гімнастики за методом Еміля Жак-Далькроза, яка вже використовувалася у вищих навчальних закладах Великобританії, Німеччини, Франції, Швеції. Тож консерваторія ГМТ стає одним з найсучасніших музичних закладів у Європі.

Важливе значення у цей період мала також інтенсивна диригентська діяльність Солтиса. Мистець ознайомив львівську публіку з шедеврами світової музики — від класичних симфоній Гайдна, Моцарта, Бетговена, творів композиторів-романтиків (Берліоз, Брукнер, Дворжак, Ріхард Штраус) аж до імпресіоністів і сучасних Солтису композиторів.

Професор Стефанія Павлишин у вступному слові до монографії слушно зауважує, що істотну роль у діяльності Солтиса відігравали його демократичні погляди у ставленні до українців в умовах Австро-Угорської монархії, уряд якої рахувався насамперед з поляками. Композитор визнавав рівність обох націй і мав дружні контакти з українськими музикантами. Так, коли він був артистичним керівником музично-хорового товариства «Лютня» (1880), а згодом і «Ехо» (1887), ці товариства мали дружні стосунки з «Львівським Бояном». Часто влаштовувалися спільні концерти, в яких звучали твори українських та польських композиторів, а також українські народні пісні.

Рецензована монографія спирається на велику кількість документальних матеріалів: листування, публікації-відгуки на концерти в тогочасній пресі, спогади тощо. Тут принагідно розкривається диригентська діяльність Адама Солтиса як гідного наступника, послідовника і помічника свого батька.

В другій частині книги характеризується композиторська спадщина Мечислава Солтиса, яка охоплює майже всі жанри і форми, від музично-драматичних (опера, кантата, ораторія) і симфонічних (симфонія, поема) до камерно-інструментальних творів, хорів та солоспівів. Центральне місце серед них займає опера, якій присвячена особлива увага в рецензованій монографії.

Марія Солтис подає загальні зауваги стосовно розвитку польської оперної музики в ХІХ ст., а потім детально і поетапно розглядає оперну творчість композитора: дві комічні опери першого періоду «Річпосполита Бабинська» (*Rzeczpospolita Babińska*), «Пане Коханку» (*Panie Kochanku*); дві романтичні одноактні опери другого періоду «Озеро Душа» (*Jeziro Dusza*), «Марія, або Українська повість» (*Maria albo Opowieść kresowa*), в яких відчувається вплив оперної драматургії Ріхарда Вагнера; музична драма «Не-Божественна комедія» (*Nieboska komedia*) третього періоду — одне з найвищих досягнень творчості композитора. Музикознавчий аналіз цих творів чітко структурований і систематизований; історія створення, драматургія, музичні характеристики героїв, засоби музичної виразності, сценічне життя опери.

Окремий підрозділ книжки присвячений хоровим композиціям М. Солтиса – дві ораторії («Обіти Яна Казимира» / *Śluby Jana Kazimierza*, «Королева небес» / *Królowa Korony Polskiej*) і драматична містерія «Свята весна» (*Ver sacrum*).

У завершальному розділі Авторка узагальнює типові риси творчості композитора, слушно зазначаючи, що творіння мистця є втіленням його переживань та емоційних станів. А життєвою філософією композитора була глибока християнська віра, яка стала провідним мотивом усієї його творчості.

Необхідно зауважити, що висновки, як і вступне слово, подаються також і в перекладі німецькою мовою. Окремо слід виділити додатки, в яких пропонується список важливіших композицій Мечислава Солтиса, лібретто опер, деякі його публікації, окремі думки з листів та листування Солтиса, а також статті і спогади про нього. У списку творів, виконаних Солтисом як диригентом, подається рік прем'єрного виконання зазначеного твору.

У підсумку хочеться відзначити, що рецензована книга має логічний, лаконічний і доступний стиль викладу, добре вичитана, а її поліграфічне оформлення є на належному рівні.

Перша в Україні монографія про життєтворчість Мечислава Солтиса — інтелегентної, щирої, гуманної людини — є цікавою передовсім львівським музикантам, оскільки композитор став одним з творців музичної історії Львова.

